

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre..... 16 kor.
 Negyedévre..... 4 «
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre..... 20 kor.
 Negyedévre..... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre..... 24 kor.
 Negyedévre..... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésekre visszaszállít
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Tisza a hitetlenek ellen.

Tisza István gróf elismerésre méltó nyíltsággal és bátorsággal mondja el meggyőződését úgy politikai mint vallási dolgokban. Ujabb időben teljesen a konzervatív irány hirdetője lett, szóval és tollal lelkesen száll sikra minden kínáló alkalommal, nem törődve sem avval, hogy egyesek kiválnak követői táborából, sem avval, hogy a sajtóban mosdatlan szájjal támadnak ellene.

Mi sokszor állottunk vele szemben az ellenkező oldalon, örvendünk, hogy újban több fontos kérdésben együtt haladtunk vele.

Örvendünk, hogy valahára felismerte, hogy a radikálizmus a szabadkőművesekkel és az ugynevezett szabadgondolkodókkal való kacérokodás mennyit ártottak a protestáns egyháznak és még jobban örvendünk, hogy volt bátorsága egy emmenter protestáns ünnepélyen, a nyitrai új protestáns templom felavatási ünnepélyén megmondani atyjafiaiának, hogy itt az idő kar-karba téve összefogni a katolikusokkal a vallás erkölcsi világnézet védelmére az istentagadás, a hitelenség ellen.

Nagyon szép és nagyon helyes, csak az a kérdés, mikor fojják va ahára kö-

vetni a nemes gróft atyafiai, akik eddig inkább az ördöggel is szöveteztek, csak-hogy a gyűlölt pápistákon ühessenek egyet. A katolikusokon nem mulik a dolog — erről meg lehet győződve a nemes gróf, — de felszólításának csak akkor lesz fogantja, ha nem fogják az Antal Gáborok ellensúlyozni az ő nemes irányu akcióját.

Tisza István gróf nyitrai szerepléséről tudósításunk a következő:

Nyitra városában a város végén, a Nyitra folyócska partján építettek egy nagyszerű kis protestáns templomot, iskolát és parókiát.

Ennek a templomnak a felavatására ment Tisza István Nyitrára. Utja és nyitrai tartózkodása, a vele volt nagy politikai kíséret, nyitrai fogadtatása és ottani szereplése folytán jelentős agitációvá vált.

Szombaton délután már Ersekujvárnál várta őt a nyitrai küldöttség Tóth Lajos polgármester vezetésével. Vármegyei hajduk adták a díszőrséget. Az üdvözlő küldöttség elé Tisza kilépett a termes szalonkocsiból, amelyet az államvasut rendelkezésére bocsátott és a következő szavakkal válaszolt az őt köszöntő beszédre:

— Örömmel jövök Nyitrára a protestantizmus templomának felszentelésére. Tudom ugyan, hogy a többség más vallásu, de azt tartom, hogy a vallásoknak nem lehet céljuk

és feladatuk a versengés, ellenkezőleg össze kell fogniok a vallás-erkölcsös világnézethez való visszatérésben.

Vasárnap a templomavatás után Tisza a nyitrai munkapárt kétszáztagu küldöttségét fogadta. Crauss főispán volt a küldöttség szó-noka. Emlékeztette Tiszát, hogy a megye mindig 67-es volt, Tisza Kálmán emlékét tisztelettel őrzik.

— Csak itt, a felvidéken tudják — mondotta a főispán — és érzik igazán, mit jelentenek a dívatos jelszavak a választójogról és a radikális politikáról, milyen romlást hozna az államot fenntartó társadalomra.

Tisza válaszolt. Győzött a munkapárt, mondotta, mert szívósan kitartott. Most, győzelme után türelmesnek kell lennie minden más politikai hitvallás, párt iránt, de csak magyar párt iránt.

Ezután folyt le a lakoma a vármegyeház dísztermében.

A lakomán Tisza István a következőket mondotta:

— Kettős az örööm ezen az ünnepen — mondotta. — Nemcsak egyháznak látok templomot emelkedni e városban, hanem látom, hogy más vallástelekezetűek is velünk együtt vesznek részt ez örömből. Erre soha oly szükség nem volt, mint most, amikor a korszellem a materializmusnak és istentagadásnak annyira kedvez. Két karral kell e vessedelem ellen küs-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Sárga lilium.

(Vidéki történet 3 felvonásban. Irtá Biró Lajos. A Szigligeti színházban először adták 1911. márc. 12-én.)

Biró Lajos azok közé az íróink közé tartozik, akikről van mit várunk. Komoly törekvései vannak, s ezek a törekvések mindinkább kiemelkednek a vásári reklám pajtáskodó köréből. Eddig minél nagyobbakat akart mondani a színpadról, hogy annál inkább ühessék mellette a nagydobot. Hogy a nagy és merésznek szánt mondások, a valószínűséggel mennyire tértek meg, vagy megtértek-e egyáltalán, az nem sokat izgatta. Példa rá a Nagyváradon is előadott »Férfiak« című hiszterikus drámája, melyet pedig a sajtó legnagyobb része kollégialis reklámmal magasztalt. Biró azonban megérezte, mi az érték ezekben a reklámokban, észrevette a fogyatéket s a Sárga liliumban olyan színművet írt, amely távolodik a szertelenségtől, hogy annál közelebb jusson az igazsághoz.

Nem tökéletes a Sárga lilium sem, de hátróztatlan haladást, jelentékeny haladást jelent Biró írói pályáján.

A hőse egy főherceg, akit tudvalevőleg Budapesten felsőbb közbélelésre nagyherceggé változtattak. A nagyherceg egy elkényeztetett királyi családbeli sarj, még pedig egyenesen megnevezve: Habsburg-sarj. A főherceget u. i. nagy óvatosan átszervezték nagyherceggé, de az benne maradt a darabban, hogy őfensége a Habsburg-család tagja. A nagyherceg — tartuk meg a színpadi rangot — egy vidéki kis helyőrség huszártiszti karában szolgál és szórakozik, már a hegyen Marosvárott lehet. A szórakozásokban néha mintha nagyváradai reminiscenciákat is elevenítene fel a szerző... Őfensége azonban a szórakozások közepette is unatkozik és előre tudja, hogy 35 éves korában halott emberré lesz: úgy érteve, hogy addig mindent elér, amit egy nagyherceg elérhet és amit egész biztosan el is ér, aztán csendes nullává válik. Ekkor találkozik a Marosvárra kinevezett új orvos, dr Peredy Jenő hugával, Judittal. Peredy a népjólét ideális harcosa. Mihamar a klikkelenes polgárságnak lesz a feje, követeli a város vezetésének új kezébe juttatását és a foly-

ton lumpoló nagyhercegnek a városból leendő eltávolítását. Nem veszi észre, hogy eközben a háta mögött egész kis szerelmi regény szövődik Judit és a nagyherceg közt. Peredy csak annyit lát, hogy a nagyherceg feltűnően keresi a Judittal való találkozást s ezért nővérét lehetőleg elzárva tartja, visszaküldi a fenség virágait, leveleit, sőt egy izben a nagyherceget ki is utasította. Már ki is van tüze a népgyűlés, mikor a »független demokrata párt« a szocialistákkal egyesülve követelni fogja a nagyherceg eltávolítását. Előtte való éjszaka az orvost kocsin elhívják a 3 órányira lévő Fácánostanyára azzal az álhirrel, hogy ott valaki súlyos beteg. Judit magára marad. Az előre elkészített tervek szerint a nagyherceg belopózik és szerelmi ajánlatokat tesz a leánynak, a miket az felháborodva utasít vissza és szobájába menekül. A nagyherceg utána menne, de betoppan Peredy, akinek a kocsi utközben elmondta, hogy csak el akarták távolítani, nem beteg a Fácánostanyán senki. A két férfi összecsap, a nagyherceg kardjával sebzi meg az orvost, ez revolverrel lö rá s őfensége összeroskad. Kint huszárok álltak őrt. Egyik, akinek félredobásával tört utat a lakásba Peredy, je-

Estélyi- utcai és vadászcipő-különlegességek

egyedül

„KOBRAK“-nál

Helybeli és vidéki telefon: 847.

Rákóczi-ut 3.

deni. E két karunk legyen a protestantizmus és katolicizmus. A katolicizmus küzd a tekintély elvével. Akiket azonban a tekintély elve meg nem győz, akik a szabad vizsgálódás szabadságát maguknak megőrizni akarják, azok számára védekező és sújtó kar a protestantizmus legyen a materialista kor tévelygéseiben. *A két vallás együtt vesse vissza a nemzetet Krisztushoz.*

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, március 13.

Kabos Ferenc alelnök fél 11 órakor megnyitja az ülést.

Elnök: Bemutatja Beck Lajos kérését 5 heti szabadságadást, Esztergom és Sopron megye feliratát mutatja be az áll. tanítók fizetés-javításáért. Kovács Gyula pedig sürgős interpellációt jelentett be.

1911. évi költségvetés általános tárgyalása következik.

Hogedűs Lóránt előadó: Állami kiadásaink nem rohamosan, hanem ugrásszerűen növekedtek. Az államköltség növekedése nemcsak Magyarországon mutatkozik, világ gazdasági tünetmény. Az ugrásszerű növekedés azonban nem egészséges jelenség. Ennek fő oka az, hogy sok intézmény és ember államosítva lett. A pénzügyi bizottság nevében felkéri a kormányt, de a társadalmat is, hogy ne folytassa az irányt, ne törekedjék az államosításra. Az állami bevételeket gyarapítani kell. Közösügyi kiadásunk kevés, mert közös vámbevételünk növekedik. Ez pénzügyi szempontból hasznos, de gazdasági szempontból káros. A pénzügyi bizottság progresszív örökösödési, adó megvalósítását ajánlja, ez nagyban hozzájárul az állam bevételeinek gyarapításához. Egyenes adót nálunk nehéz fokozni. A söradót gazdasági okból nem

ajánlja emelni. A szeszadó emelés azonban célszerű. Kéri a költségvetés általános elfogadását.

Paizs Gyula: A Kossuth-párt nevében nem fogadja el, mert pártállása nem engedi meg, de teszi ezt azért is, mert az ajánlott költségvetés a növekedő militarizmust táplálja. Számadatokkal bizonyítja, hogy a katonaság mily arányban terheli meg a kincstárt, mielőtt a 2 éves hadi szolgálat kiadásai merültek fel. Polemizál az előadó fejtegetéseivel s a szeszmonopolium megvalósítását indítványozza. A nagy jövedelmek progresszív megadóztatását ajánlja. A költségvetést nem fogadja el.

Elnök szünetet rendel el.

Szünet után

Szabó István: Kifogást tesz az ellen, hogy a képviselők igen kevés számban vannak jelen. Ajánlja, hogy a Ház látogatására erélyesebb hárszabályt valósítsanak meg. A kisgazdapárt nevében beszél a költségvetésről.

Ezután a 15-iki ünnepélyre tekintettel az ülésnek csütörtökiön való megtartását javasolja az elnökség.

Bathányi Tivadar a szünetnek péntekig leendő kitolását kéri.

A Ház a kérelmet teljesíti.

Kovács Gyula sürgős interpellációt terjeszt elő a fejezőgyarmati választásnál történt csendőri brutalitás miatt.

Az interpellációt kiadták a belügyminiszternek.

Az ülés 3 órakor ért véget.

A képviselőház szünete. A képviselőház ma és holnapután nem tart ülést a március 15-iki ünnep miatt. Jövő hét hétfőjén szintén szünete lesz a Háznak Kossuth Lajos halálának évfordulója alkalmából.

lentést tesz erről Thursó főhadnagynak, a nagyherceg bizalmasának, aki az egész éjszakai kalandot rendezte. A főhadnagy beront s ráparancsol az orvosra, tegye kötelességét, kösse be a nagyherceg sebéit. Peredy dühösen engedelmessékedik. Jön az ezredes is és első dolga megkísérelni, hogyan lehetne az ügyet simán elintézni. Peredy semmitéle elintézésbe nem megy bele. Ő elégtételt, a legteljesebb elégtételt kívánja. Erre egyszerűen huszárokkal elfogatják és a kaszányába cipelik. A befejezés az idealistának teljes kijózanítása. Tapasztalnia kell, hogy itt mindenki, a főispántól lefelé a nagyhercegtől félé. Még a belügyminiszter, eddigi pártfogója is elejtette. A szociáldemokraták a klikkhez pártoltak, a független demokrata párt vezéreit, magát a véresszájú vezércikkirő ügyvédet is lekenyerezték s a főispán nem kevesebbre kéri, mint hogy legyen szives a hugát átengedni a nagyhercegnek, ennek fejében kórházi főorvosi állást, képviselőséget ígérnek neki. Peredy nem enged. Orvosokkal megvizsgáltatják és kijelentik neki, hogy ha tovább is lármásni akar, egyszerűen az őrtétek közé fogják csukadni. Ezt is kész elviselni az igazságért. Ekkor azonban hűgától kell hallania, hogy ő szerelmes a nagyhercegbe és kész őt követni, akárhogy és akárhová. Ez megtöri Peredyt. Thursó is a lelkére beszél, értésére adja, hogy a nagyherceg atyjának beleegyezésével Judittal morganatikus házasságot fog kötni, a gyermekek bárók lesznek s Peredynek a karrierje biztosítva van — a nagy népbárát megtörik, beleegyeznek min-

denbe, elbűcsuzik Judittól, aki a nagyherceg karján távozik.

A történet meglehetősen léha s azt sem lehet tagadni, hogy erősen túloz. Akármennyire erélyesek is katonák, már olyan képtelenséget nehéz róluk józan ésszel föltételezni, hogy egy huszárezredes a vármegye főorvosát annak saját lakásán elfogassa és hadi zsákmány gyanánt a kaszányába hurcoltassa. Aztaloszról, az újságíró ügyvédéről sem lehet föltételezni, hogy az első felvonásban ábrándosan szerelmes Juditba s a harmadikban ő maga melegen ajánlja Peredynek, adja oda az ideálját a nagyhercegnek. A jellemek festése is sokban allentmondó. Judit okos, tisztalelkű leány, a II. felvonásban önértzetes a szerelme dacára is és mégis a harmadik felvonásban alig várja, hogy odadobhassa magát a nagyhercegnek, nem is érdeklődve a tisztességes vagy tisztességtelen szándék iránt. Peredy Jenő alakja a modern szindarabokból eléggé ismert idealista népboldogító = típus. Eleinte ennek a típusnak a kitaposott országútnál jár. Nagyon hatásos és ügyes gondolat azonban, hogy a II. felvonásban az orvos hivatásánál fogva kénytelen a megsebesített csábitót gyógyítani s nagyon emberi, nagyon igaz, a hogyan ez a bekötött szemmel talnak rohanni kész ember kénytelen kiábrándulni az emberek jellemébe vetett hitéből és megalkudni a jellemtelenséggel. Ez a megalkuvási kényszer adja meg az egész Sárga lilomnak tragikus alaphangját. Jól van rajzolva a nagyherceg s a cinikus, de ügyes

A Kath. Növédő egyesület megalakulása.

Nagy számú és előkelő közönség gyűlt össze vasárnap a Kath. Kör helyiségében a Kath. Növédő egyesület alakuló gyűlésére. A közönség legnagyobb részét azon előkelő és áldozatkész hölgyek képezték, akik megmutatták, hogy nem hiába hangzott el P. Antal lelkes felhívása s buzgón sorakoztak a kath. nővédelem kibontott zászlaja alá.

Jelen voltak:

Özv. Báthory Nándorné, dr. Bazala Béláné, Bócz Gézáné, dr. Bozóky Alajosné, Buzáth Mariska, özv. Bilinski Péterné, Csordacsics Ferenéné, Fröhlich Jánosné, Farkas Etelka, Halmos Andrásné, Harmath Károlyné, özv. Gramsperger Ferenéné, dr. Imrik Gusztávné, Kovács Gabriella, özv. Kovács Béláné, özv. Kelepecz Lajosné, Kelepecz Jolán, Kelepecz Annus, Kazinezy Mária, özv. Kazinezy Gézáné, Kuhta Endréné, Keledi Margit, dr. Molnár Imréné, Molnár Gézáné, Muresán Valérné, Márkus Rózi, Nagy Sándorné, Némethy Amanda, özv. Óváry Sándorné, Olasz Ákosné, Óváry Klára, Óváry Panka, Piacsek Sándorné, Páll Ilona, Pardavy Árpádné, Szaboles Pálné, Személy Kálmánné, Száhlender Kálmánné, Száhlender Károly, özv. Sebessy Béláné, Szalay Stefánia, Sándor Albertné, Sebesy Irén, Thury Endréné, Török Lászlóné, Tar Klementin, Vueskics Julia, Wagner Mária, Vajna Gizella, Vértessy Andorné, Vértessy Mária.

A férfiak is feltűnő érdeklődést tanusítottak az alakuló gyűlés iránt. Végig hallgatta a gyűlést *Fetser* Antal felsz. püspök, káptalani helynök, valamint dr. *Lányi* József tinnini püspök is. Ott voltak továbbá: Grócz Béla, dr. Buda Mihalý kanonok, P. Bangha Béla Jézustársasági atya, dr. Bozóky Alajos, Pekano-vits Imre, Száhlender Károly, Imrik Zoltán, Novotny Alfonz, Halász Gyula, dr. Imrik Gusztáv, Heilinger József, dr. Krüger Aladár, dr.

Thurzó. A független demokrata polgárok erősen torzított típusok.

A darab technikájának egy a baja: nagyon hosszúra nyulik. Tizenegy óra után ér véget. A jelenetek azonban gyorsan, jól perdülnek, hatásosak, a figyelmet mindvégig lekötik. Szín szerűség dolgában a Sárga lilom semmi kivánnivalót sem hagy hátra.

Az előadás az első felvonás kezdetén akadozott, de azután egészen jól perdült. A nagyherceg szerepében *Turányi* Alajos helyesen felfogott és minden részletében kifogástalanul földolgozott alakítást nyújtott. A hideg, kimért külső alatt mindig át tudta éreztetni az érző, őszinte, természetes embert. Judit szerepét *Étsy* Emilia játszotta mély érzéssel, megkapó közvetlenséggel. *Tóth* Eleknek Peredy egyik legkiválóbb alakítása. Tudott tüzes idealista lenni és megérthetővé tudta tenni a csalódás, a kiábrándulás szomorú tragédiáját. Thursó szerepére keresve sem lehetett volna jobbat találni *Kassay* nál. Eleganciája, páratlan rutinja csillogott az egész szerepben; az I. felvonás utolsó jelenetében valósággal remekelt. Ezen a négy szerepen fordul meg az előadás sikere általában; de hogy a részletekben sem esett semmi kifogás, abban Gázon, Asszonyi, Leővey, Pintér, Sik, Hunyady, Asszonyiné, Salgó, Halmay érdemelnek dicséretet; hasonlóképp Szarvasi, akit rokonszenves tapsok fogadtak az ezredes szerepében, és *Kabos* Gyula, aki a bögőhordó epizód szerepéből csinált komikus hatása, igen jól kidolgozott alakítást.

Alapítva 1829.

Bőjti idényre mindenki legjobban

WURST JÓZSEF

fűszer- és csemege kereskedésében

szerezheti be szükségletét, hol nagy választékban talál mindenféle pácolt és olajos *halakat*, u. m.: *angolnát*, bel- és külföldi *sardiniákat*, *pisztrángot*, *rakot*, stb., *sajt különlegességeket*, szárított és konzervált *főzelékeket*. 202

Naponta friss tea-vajat. Friss tavaszi töltésű ásvány és gyógyvizeket.

Telefon 40.

Lestyán Endre, dr Krüger Jenő, Guta Elemér, Brém Lőrinc, Mellau István, Óó Dezső stb.

Az alakuló gyűlést az előkészítő bizottság vezetője dr Vucskics Gyula elnök nyitotta meg, ki örömmel konstatálva, hogy az előkészítő bizottság feladata véget ért, mert most már az egyesület megalakulása következik, felkérte az alakuló ülés vezetésére dr Bundala Mihály kanonokot, kinek oly nagy része volt az Országos Kath. Növédő egyesület megalapításában és vezetésében.

Dr Bundala Mihály buzdításul elmondotta meglehetősen szívesen, mi adott másfél évtizeddel ezelőtt okot a budapesti patronázs megalakítására, hogyan hívta fel arra Pálffy Pálné grófné figyelmét, áldozatkészségét, minő viszontagságokon ment keresztül az egyesület, míg annyira jutott, hogy házat szerezhettek, egész addig míg annyira fejlődött, hogy 16 patronázst tart fenn a fővárosban.

Utánna az Országos Kath. Növédő egyesület főtitkára özv. Báthory Nándorné válaszolt az egyesület hivatását s cáfolgatta azon kifogásokat, melyeket egyesek az új egyesület ellen hangoztatnak. Majd bejelentette, hogy a védőhölgyek teendőit Budapestről jött társa Kovács Gabriella az Orsz. központi egyesület vál. tagja s a ferencvárosi patronázs vezetője délután gyakorlatilag fogja bemutatni.

Ezután kimondotta a gyűlés, hogy a Nagyvárad kath. nővédő egyesület megalakul, még pedig csatlakozik az Országos központi egyesülethez, melynek alapszabályait elfogadja.

Az előkészítő bizottság javaslatára az egyesület tisztségviselőinek és a választmány tagjainak megválasztották a következők:

Elnök: Özv. Öváry Sándorné,

Titkár: Szilágyi Dózsa,

Pénztárnok: Vikler Jozefin,

Ügyész: Krüger Jenő dr.

Alapító tagokul jelentkeztek: Száhlender Károly, özv. Öváry Sándorné, özv. Báthory Sándorné, özv. Grünwald Henrikné, Harmathy Károlyné, Novotny Alfonz, özv. Sebessy Béláné, Vinkler Jozefin, Száhlender Károlyné.

Választmányi tagok lettek: özv. Des Escherolles Sándorné, Des Escherolles Gilbertné, Száhlender Károlyné, Sebessy Béláné, Novotny Alfonz, Grünwald Henrikné, Kiss Döméné, Hoványi Gyuláné, Cziffra Geróné, Személyi Kálmánné, Vucskics Julia, Száhlender Károly, Medvigy Mihályné.

A gyűlést vezető elnök Bundala Mihály indítványára táviratilag üdvözölték a központi egyesület elnökét, Pálffy Pálné grófnőt s bejelentették az egyesület csatlakozását.

A jegyzőkönyv hitelesítésére elnök felkérte Grünwald Henrikné és Farkas Etelkát s egy negyed 1-kor véget ért az alakuló gyűlés.

Délután 3 órakor a gör. kath. tanítóképezde munkatermében megtartotta Kovács Gabriella mintegy 20 vendéggel az első patronázst. A város első művésznője Szalay Stefi zongorázott a patronázsbeli leányoknak. Szilágyi Dózsa pedig bevezető hitoktatást tartott.

Ideiglenesen ez lesz a patronázs helye, míg majd állandó tanyát kapnak.

Hazay Bécsben. Budapesti tudósítónk jelenti: Hazay honvédelmi miniszter Bécsbe utazott. A miniszter a közös hadügyminiszterrel akarja az új véderő-reformot letárgyalni. Hazay három napig marad Bécsben.

A tűzoltó szövetség közgyűlése.

A tűzoltó intézmény, mióta Lukács Ödön városi tanácsos állott a nagyváradai önkéntes tűzoltó egyesület élére, intenzívebb működést fejt ki s ha a busgalom nem lankad, tűzoltó intézményünk ismét régi hírvájára jut, amelyen már egyszer, hajdan volt.

A nagyváradai tűzoltó egyesület rekonstrukcióján kívül, tervbe vették az egész vármegye tűzoltóintézményének szervezését, szövetség útján.

A Biharmegyei tűzoltó szövetség vasárnap délután tartotta közgyűlését Nagyvárad város székházában, Lukács Ödön tűzoltóparancsnok, szövetségi elnök vezetése alatt. A közgyűlésen Fráter Barna Biharmegye alispánja is résztvett.

Jelen voltak: Diósi Soma örökös tb. alparancsnok, Kiss Gyula alparancsnok, Altnóder Endre, dr Medvigy Gábor, Markovics Sámuel, Grácz Lajos hivatalos parancsnok, Lusztig János, Morvay Vilibáld, Molnár Lajos, Lőrinczy Viktor, Szabó Dezső, dr Váli Péter, Unglereider Mór, a vidéki parancsnokok közül: Dr Habókay Béla Berettyó Újfalu, Szilágyi Zsigmond Mezőtelegd, Szabó János Pecsészöllős, Fándly József szövets. alelnök Székelyhid, Takács Antal Derecske, K. Nagy Lóránd és Sz. Kiss Lajos Kismarja, Bojtor István Berekböszörmény, Tóth Péter és V. Kiss László Váncsod, Adám István budapesti t. o. tiszti, továbbá dr Orley György kir. közjegyző és Perezell Adolf ügyvéd mint vendégek.

Lukács Ödön elnök megnyitván a szövetség közgyűlését s üdvözli a megjelenteket s különösen Biharmegye alispánját. A megjelentek nagyszámából látja, hogy a szövetség eszméjétől át vannak hatva. Szükség van a szövetségre, mert Biharmegyében a tűzoltó intézmény nem áll olyan fokon, mint más közigazgatási ág. Fejtegeti a szövetség eszméjét és szükségét. Ma 17 egyesület tagja a szövetségnek. A megalakulást bejelentette Biharmegye alispánjának, s kérte támogatását, amit az alispán meg is ígért. (Eljenzés.) Illetékes tényezők figyelmét felhívta a szövetségre. Köszöni Biharmegye alispánjának támogatását. Ebben és a tagok egyszerűségében találja biztositékét, hogy nemzeivagyon megmentésének tényezői legyenek. A szövetség célja három irányú: tűzrendészet és hiányok felfedezése; — helyzet javítása és jogszabályok alkotása; — felügyelet a jogszolgáltatás betartására; — egyesületek összetartása, szak-előadások rendezése, új egyesületek alakítása. Kötelességei vannak a szövetségnek a társadalommal, a hatóságokkal és a tűzoltóegységekkel szemben. Ezeket teljesíteni kell. Nagy munka, de buzdítson kintartásra a lelkesítő gondolat, hogy a közjóra munkálkodjanak. Ezt a munkát ma megkezdjük, ennek szükségességét bevigyék a közudatba.

Ezután Grácz Lajos nagyváradai hivatásos tűzoltó parancsnok tartott igen ügyes és tanulságos előadást a modern tűzoltó felszerelésről. Ben utatott egy füstálarcot, amelybe gummicsőben hajtják be a friss levegőt; a Minimax oltó készüléket. Az érdekes előadást megéljenzették.

Ezután a tűzrendészeti felügyeletet tárgyalták s elhatározták, hogy Biharmegyei tűzrendészetének élére felügyeleti szertvet állít. Megkeresi Biharmegye törvényhatósági bizott-

ságát, hogy a megyei tűzoltó intézmény felügyeletére egy főfelügyelői és járási felügyelői állásokat szervezzen. Kapcsolatosan kéri Biharmegye alispánját, hogy a vármegyében minél több új önkéntes tűzoltó egyesület alakulását mozdítsa elő s kezdeményezőleg járjon el.

Grácz Lajos szövetségi pénztárnok előterjesztette a számadásokat.

A szövetségi közgyűlés tagjai ezután kivonultak a tűzoltó őrtanyába, hogy megtekintésük Egri Adolf nagyváradai lakos találmányát, egy vízfordó taligát, amellyel 80—150 liter vizet egész könnyen, még egy fiu is szállíthat a tűz színhelyére. A találmány eléggé ügyes szerkezet, azonban a falusi gidres-gódrós talajon nem a legjobb lehet kezelni. Sima talajon megfelel. Hosszabb vita fejlődött ki a bemutatott találmány felett s végre is abban állapodtak meg, Lukács Ödön indítványára, hogy ahol a talajviszonyok megfelelőek s más alkalmasabb mód nincs a szállításra, azon községeknek ajánlják a talicska beszerzését.

Este barátságos lakomára gyűltek össze a közgyűlés tagjai a Sas étterembe.

P. Bangha Béla S. J. Nagyváradon.

P. Bus Jakab S. J. Debrecenben.

Érdekes vendége van szombat óta Nagyváradnak. Bangha Béla jézustársasági atya tart előadásokat az urak Mária kongregációjának nagyváradai kolóniájában. Ez az érdekes, esupa intelligenciát sugárzó arcu fiatal pap napról-napra valósággal lángra gyújtja annak a magas értelmiségű hallgatóságnak a lelkesedését, mely előtt előadásait tartja. A magánérinkezésben végtelenül szerény, igazi szerzetes, aki a maga szerénységével inkább visszahúzódik, mintsem föltűnni vágyó. De a mikor a szószékre lép, a mikor szellemi fegyvertárába betekintést enged, akkor már ő van fölényben. Bangha Béla nemcsak elsőrangú szónok, nemcsak kitűnően képzet teológus, hanem imponálni tudó debatter és nagy emberismerő is. Logikája metszően éles, dialektikája ellenálthatlanul meggyőző s ahogy igazságait előadja, a tökéletes szónoki formával föltűnően lebilincsel. Nem keresi, sőt szinte szándékosan mellőzni látszik a szónoki figurákat. Tisztán az észnek beszél. Meggyőzni akar, nem megindítani. De a hogy a legelvontabb filozófiai tételek az ő szabatos, folyamatos előadásában meglevenednek, az imponál a tudás fenségével, az igazság ellenálthatlan erejével. *A modern ember és a vallás* a címe előadásainak. A legaktuálisabb téma. Ezt fejtegeti, ebben a keretben mutatja ki, hogy a modern embernek nemcsak lehet, hanem *kell* is valóságosnak lennie, ha igazán ura annak a nagy tudásnak, mellyel korunk büszkélkedik.

Tudása bámulatos Uralkodik a filozófia egész birodalmán s a legmodernebb filozófiai rendszerek az ő kérlelhetlen vas logikája és ragyogó vitatkozó képessége előtt mint üres, hideg kártyavárak omlanak össze s a romok fölött ott ragyog diadalmasan Krisztus igaz egyháza. Estéről estére Nagyvárad in-

MEGNYILT!

Az új Rosenzweig-féle mellfűzőgyár

Szalárdi-utca 9. szám, saját ház.

Elegáns fogadó teremmel, fényes próba szalonnal. Modern gépekkel felszerelt műteremmel. Hol a nagyrabecsült vevő közönség a következő előnyökben részesül: **Olcsóbb árak**, mert nincs az óriási boltbér, **szébb elegánsabb kivitel** és **előzékeny kiszolgálás**, mert az üzemet a tulajdonosnő személyesen vezeti.

telligens katolikus férfiai zsufolásig megtöltik a Szent József-intézet meghitt, házi kápolnáját s lélekben megerősödvé, szellemi kincsekkel gazdagodva távoznak.

Szónoklatai kitörölhetlenül mély nyomot hagynak a nagyvárad urak kongregációja virágzó hitéletében. A kongregáció tagjaitól ma este vesz búcsút szeretett vendégük. Reggel közös áldozásban részesíti őket, délelőtt 9 órától kezdve pedig az olasz-i plébánia templomban a nem. kongreganista híveket is gyóntatja.

Hasonló nagy sikert ért el Debrecenben P. Bus Jakab jézusársasági tartományfőnök, aki az ottani kongreganistáknak tartott böjti előadásokat. Bus páter működésének eredményéről, a következő tudósítást vettük:

Véget értek immár a debreceni nagy napok. A négy napos konferencia szent beszédek véget értek, s Bus provinciális lelki megnyugvással tekinthet vissza a négy napos fáradszó munkájára. A Theresianum kis kápolnája napnap mellett tömve volt válogatott intelligens kath. férfiakkal, kik valóságos szívták magukba az előadó ajkáról elhangzó szavakat. Hogy melyik konferencia szent beszéd volt szebb, azt bajos volna megmondani. Mindenik páratlan volt a maga nemében, s mindegyik az észhez szólott. Az Isten létéről szóló konferenciája a logikának, a világosságnak, az erős bizonyító erőnek valóságos mesterműve volt. Napnál világosabban mutatta ki az ateistáknak, a materialistáknak s kantianistáknak tévedéseit. Istent és örök életet állította be főpilléreiül a mindennapi életünk elvei közé, amelyeken az Isten és az anyaszentegyház parancsai, mint ívek nyugszanak. Hát Krisztus istenségének a bizonyítása? Oly meggyőző érvekkel állott elő, amelyek előtt az embernek meg kell hajolnia.

Önérzetet, öntudatot öntött a kath. intelligens férfiakba, mert látták, hogy mindaz, amit *tisztességtelen* sajtó felhoz az Egyház és tanai ellen — az csak a rosszakarat szülte *dajkamese*.

Bus érkezését is dajkamesék előzték meg. Azt mondták róla, hogy azért jön, hogy a debreceni páholy főmesternek válaszoljon arra az előadásra, amelyet március 1-én tartott a szabadszolgálatról. Busnak a mesterrel semmi tisztázni valója nincs és nem is volt. Megengedjük, hogy a főmester jeles orvos, de filozófiai nézeteit nem ő találta fel — azok régen megvannak Comte-nál, de még előbb is. A filantropiát az egyház már 2000 évvel előtte gyakorolta. A progressiót majd csak az Egyház is megtalálja. A főmester azonban reformálni akar, tisztább kereszténységet azaz — páholya, zsidók segítségével.

A testvérek ma még hosszasanak, de holnapi már *szétszórja* meg a kiálthatnak. — Bus s a szabadszolgálat testvérek közt az a különbség, hogy Bus *el, hal* meggyőződésével, a testvérek azonban, mihelyt *el* körmükre koppint valaki, bebujnak, mint a vakondok, akiknek a világosság árt.

Megverték a bíró fiát.

Gyújtogató bíró.

Kvek hosszú sorával ezelőtt vetődött Gyíres község határába egy pár cigány. A férfit *Darócinak* hívták s feleségét meg csak egyszerűen a csontszedőnek. Tisztességes népek voltak, nem szerettek vándorolni faluról falura, hanem szívesen fogták meg a szerszámot és dolgoztak, míg megsszerette őket a község. Darócsi a község határában, de természetesen a község földjén házat készített magának, olyan szűk gunyhó-féle hajlékot, amilyen másnak még a disznájának se kellene. Itt telepedett le a cigány és alapított családot. A cigányoktól elütő természetű Darócsi munkája révén annyit kuporgatott össze, hogy megvette az első lovat. Ettől kezdve Darócsi lovküpec lett. Tisztességes életet éltek a cigányok. Soha senki sem tudta rájuk bizonyítani, hogy loptak volna valamit.

A cigány küpecnek idők folyamán egy deli fia nőtt fel és ő is folytatta atyja mesterségét. Ő is családot alapított és be költözött szülei mellé a gunyhóba. Péatek este a cigány az ifjú Darócsi valami uton módon összekülbözött *Fasakas* György községi bíró fiával, még pedig annyira, hogy verekedésre került a sor. A cigány erősebb volt és megverte a bíró fiát.

Es ez a legény virtus, mely ha más fiával történik meg, sekinek sem tünik fel, de mert a falu legutolsó emberének fia verte meg a legelső ember fiát, a virtus végszetes lett az egész Darócsi családra.

A bíró a fia megverését sehogy sem tudta elszennvedni. Mikor fia szegyenét halotta, elfutotta a harag és bosszura gondolt. A bosszu rettenetes volt. Mint a község első embere kiment másodmagával a cigány gunyhóhoz és ott kiadta a parancsot, hogy az ő nevében gyujtsák fel a cigány házat. A cigányok bent voltak a gunyhóban s mit sem tudtak arról a borzalmas dologról, ami kint készült és földön futóvá teszi őket pár perc alatt.

A bíró parancsát a magával hozott társa azonnal teljesítette. Egy szál gyufától pillanat alatt lángban állott a cigányok otthona. A bentlévő cigányok ijedten menekültek ki a fejük fölött recsegve égő házból, hogy megmentsék, eloltsák a tüzet. Kint megrémülve látták a kiűzött emberek, hogy a község törvénybírója áll előttük kárörvendő arccal és bírói botjával üzi el a cigányokat a ház mentéséről. A cigányok késtördelve, kétségbeesve, tehetetlenül nézték, mint falja fel a láng az ő régi békés otthonukat, mint pusztítja el bent az összekuporgatott butordarabokat és élelmet. Es mindent *Fasakas* György, a gyíresi bíró, kárörvendve nézte végig. — Állítólag csendörök is voltak jelen, ennek nem akarunk hitelt adni, ha azonban így történt volna, ugy a csendörök ellen a felettes hatóság meg fogja indítani a vizsgálatot.

Gyíres a köröstarjáni körjegyzőséghez tartozik, megkérdezték tehát a dolog miben állása felől a köröstarjáni körjegyzőt, aki kijelentette, hogy a községi bíró önkényűleg járt el. A bíró dolga általános megbotránkozást keltett és szánalmat idézett elő a cigányokkal szemben, akik földönfutóvá lettek és most kénytelenek könyöradományokból tengetni életüket. Az ügyben megindították a vizsgálatot.

Tavaszi ujdonságaim
CIPŐ, KALAP
és uri divatcikkben megérkeztek
REICHARD áruháza

Pillanattölvételek.

Lágy, bistató napfény szóródik délután a nagyvásárra. Azonban jó bizalmatlannak lenni a tola-kodó, csalóka napsugárral: tanácsos állig begombolkozni. Ahogy elbuvik a nap: a vállra eresztett-boák hirtelen fölvándorolnak a nyak köré... Járunk; az üzleti forgalom is lanyha, a kikiáltók, reklamizáló hangja rekedt, a közönség sehogy sem akar dálni.

Az a jó, hogy nincs por; az ember tisztábbnak látja a világot, tisztábbnak a piros-sárga csikos komédiás kosztümöket.

Egy sarokról még használható hang énekel; érteni lehet, hogy mit danol s a mester ugy látszik kiméli becses torkát, mert még holnap is itt akar állni.

— Palkó, te drága rajkó... Vitálsról ilyen munka még nem jelent meg a magyar könyvpiaccon! Csak 20 fillér!... Irodalmi munkák! Vegyenek, vegyenek!

S az irodalmis bácsi körül katonák, varrolányok, szerelmi levelezőt vásárló asztalos legények, sőt még jogászok is rajzanak.

Odébb egy bácsi már extázisba esik, nem akarják észrevenni a porolóit. Lelőki saját vénhedt, vala kék színű télikabátját s nekiáll porozni.

— Ez kérem négy krajcáros poroló, ez tíz, husz! Nézzék kérem hogy porol!...

Puskák, tükrök, ragyogó arany gyűrűk, fésűk közt küzködve nyekereg egy hatalmas, zöld tölcserű gramafon.

A gazdája roppant büszke rá: helyette a gramafon kiabál:

— Asszonyok, asszonyok itt a kis Jancsi!...

Különbö roppant szegény ujdonságban, leleményben a komédiás had. Az ember majd könyre fakad azon az elkezeredett ordításon, amivel hatni akarnak. Se beszélni nem tud, se mozogni nem bír már, de azért szédit a tisztelt, nagyérdemű publikumot.

Csnyo, szeplős kis leány-pár ugrál egy szál deszkán három férfi közt, a kisebbik ugy látszik kikapott: könnyes a szeme. A nagyobbik oldalba üti néha:

— Ugrálj, kiabálj!... Szomorú kenyér...

Juhász Gyula sokáig áll előttük, ugy látszik sajnálja őket s talán verset fog írni róluk, pedig jobban tenné, ha bemenne s fizetne — 20 fillért.

Halvány plüs függöny húzódik egy percre oldalra: belátok egy gyorsfényképező műterembe, két fiatal, jól fésült jogász néz mereven egy fix pontra. S mikor kijönnek, ugyanaz a boldog mosoly játszik könnyed ajkaikon, mint azén a finác fővi-

Meglepő kötéréjü.

Rendkívül kiadó.

Kitünő és olcsó.

PORTLAND-

SCHAUMBURG-LIPPE herceg beremendi gyárából.

CEMENT

KONDOR DEZSŐ, Nagypiacz,

FÜCHSL-PALOTA, Telefon 969.

Cementesövek, fedéllemez, elszigetelőlemez, aszfalt és cement munka. Mintákat ingyen küld.

gyázón, aki ép most távozott a kész képpel, karján az ideáljával. Hja kérem, vannak kisigényű ideálok!

Még itt is van korzó. Leányok baleket keresnek, hogy vásárfiát vegyen nekik. Este felé tisztek, önkéntesek, diákok tódulnak a vásártéri korzóra.

Gondolatolvasó is produkálja magát, előbb azonban szeretnék kipróbálni a tudományát a kétkező magyar atyafiak.

— Lássuk, hogy nem huncfutásért adunk pénzt!

És sorra mondatják meg a bekötött szemű hölgyel, hogy most mi van a kezükben, hány korona van a pénztárcájukban...

S a tömeg csendben hallgat, soknak leesik az ajka s révedező szemmel bámulnak. Lövöldözés, sipolás, kürtölés, éktelen dobverés, sivatás kíséri az embert messze, mikor hátat fordít a nagyvásárnak. Az ember egy kicsit boldogan, egy kicsit megelégedetten, ettől a sok zajtól, nyomorgástól fázva, idegenkedve siet be a világos, esendesebb városba és a zsöllyés, finom levegőjű színházba, szép, lelkel fogó cigányzenére gondol.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató:

Március 19. A zeneiskola hangversenye a polgári iskolában.

Március 24. A Kath. Kör második böjti estélye a főgimnázium dísztermében d. u. 6 órakor, **Április 2.** A Népvédelési egyesület közgyűlése d. e. 11 órakor a megyeházán.

Április 7. A Kath. Kör. utolsó böjti estélye a főgimnázium dísztermében d. u. 6 órakor.

Március 15.

A magyar nemzet szent ünnepét az idén is kegyelettel üli meg Nagyvárad hazafias közönsége. Az iskolákban e napon szünetelni fog a tanítás és gazdag műsoru ünnepélyeket rendeznek. Az egyes iskolák műsorát itt közöljük:

A főgimnáziumban. 1. Himnusz, éneklő a főgimnázium vegyes kara, Kovács Kandid tanár vezetésével. 2. Elnöki megnyitó. Tartja Jász Károly ifj. elnök. 3. Magyarok, esküdjünk! Abrányi Emil től. Szavalja: Sebész Miklós főgimn. VIII. oszt. t. 4. Szerenád Ocskay brigadérosból. Előadják: első hegedűn: Bócz Aurél, Tapfer Sándor VIII. o. t. és Fleischer György VI. o. t., második hegedűn: Várnay Sándor VIII. o. t., Hlatky Endre VI. o. t. és Vinkler V. o. t. Violán: Grósz Béla VII. o. t. Csellón: Sávor V. o. t. zongorán kíséri: Resch Mihály zene-tanár. 5. Ünnepi beszéd. Tartja: Varga István főgimn. VIII. o. t. 6. Magyar induló. Előadja a főgimnázium zenekara. 7. Nemzeti dal. Szavalja: Stépan Ferenc főgimn VIII. oszt. t. 8. Szózat. Kezdeté délelőtt fél 11 órakor.

A kereskedelmi iskolában: 1. Az ifjuság felvonulása az intézet lobogója alatt. 2. Himnusz. 3. Elnöki megnyitó. Tartja Davidovits Armin ifjusági elnök. 4. Talpra magyar! Szavalja Budaházy László. 5. Kuruc dalok. Éneklő Kovács Gyula, zongorán kíséri Kovács Endre alelnök. 6. A magyar nő (Elbeszélő költemény). Irta és felolvassa Kohn Ferenc főtitkár. 7. Ünnepi beszéd. Irta és felolvassa Ehrenfeld Dezső. 8. A fogoly lengyel. Csengeitől. Szavalja Rosenfeld Dezső. 9. Boeskey (Melodráma; Sas Ede — Várad Aladár). Előadja Sztankovits József, zongorán kíséri Kovács Endre alelnök. 10. Szózat. Kezdeté délelőtt fél 11 órakor.

Különbösen művészi ünnepélyt fog rendezni a nagyváradai posta és táviráda tisztviselők zenei társasága. Az ünnepély a községi polgári fiúiskola zenei termében lesz megtartva a következő műsorrall:

1. Müller: Kossuth induló. 2. Erkel F.: Nyitány. »Hunyadi László« dalműből. 3. Vá-

radi Antal: »Petőfi a Hortobágyon«. Melodráma: Szavalja Horvát Béla ur. Hegedű, zongora és cimbalom kísérettel. 4. Magyar mű és kuruc dalok. Hegedűn játsza Szilágyi Béla, zongorán kíséri Resch Mihály ur. 5. Cimbalom szólt: Előadja: Simon Ferenc ur. 6. Huber K.: Részletek a »Bánk Bán« dalműből. 7. Erkel F.: Magyar himnusz. A zeneestély kezdeté este 8 órakor.

A nagyvárad kir. kath. jogakadémia ifjusága a tradícióhoz híven ez évben is lelkesen ünnepli meg március 15-ét a jogakadémia dísztermében a következő műsorrall: 1. Himnusz. Éneklő az ifjuság. 2. Megnyitó beszéd. Tartja Váry F. János jh. 3. Márciusi lelke. Irta Váry F. János jh. Szavalja László Arpad jh. 4. Hazafias dalok. Tarogaton játsza István Vince. 5. Ünnepi beszéd. Tartja Fráter Pál dr ügyvéd. 6. Nemzeti dal. Szavalja Asmány Zoltán jh. 7. Szózat. Éneklő az ifjuság. Az ünnepély délután fél 6 órakor kezdődik, amelyre az ifjuság Nagyvárad hazafias közönségét ez uton hívja meg.

*** A győri püspök édesatyja haldoklik.** Gróf Széchenyi Jenő a győri megyéspüspöknek, gróf Széchenyi Miklós v. b. t. tanácsosnak agg édesatyja Vörösvárott súlyos betegen fekszik. A múlt héten a győri megyéspüspök Vörösvárott időzött nagybeteg atyjánál. A nagybeteg főur állapota szombaton annyira válságosra fordult, hogy fiait: Széchenyi Miklóst s ifj. gróf Széchenyi Jenőt sürgőnyileg hívták ágyához.

*** A gör. kel. szentszék új titkára.** A dr Zigris Miklós lemondásával megüresedett titkári állást a gör. kel. püspöki szentszék vasárnap töltötte be. Meg lett választva dr Regmann Miklós, akivel szemben dr Haragosin István brádi lelkész kisebbségben maradt. Az új titkár a karánsebesi gör. kel. román tanítóképző intézet renes tanára volt.

*** A zónareform és a városok.** Miskolc városa fontos, közérdekű feliratot küldött Nagyvárad városához pártolás céljából. A zónatarifa reformja közérdeket érinti a városokat, mert megdrágítja az utazást s ez által károsan befolyásolja a városok iparát, kereskedelmét s összes létvizonyait. A zóna rendszer már azzal is mélyen sújtotta a vidéki városokat, hogy Budapestet tette központul, amelyet érintenie kell s az ut és a zóna itt megszakad. Ezzel szemben azonban némi kárpótlást nyújtott a zónarendszer a szomszédos forgalom alacsony díjtételeivel, ami kétségtelenül nagyon emelte a vidéki városok forgalmát. Ezek kifejtése után kéri Miskolc város fejlesztésében, hogy a zónatarifa reformjánál a szomszédos forgalom díj-szabását hagyják érintetlenül.

*** Makuz Ernő öröke.** Makuz Ernő tanítónőképzési igazgató helyének betöltéséről Fetter Antal felszent. püspök, káptalani helynök már intézkedett. A tanítónőképzési igazgatói teendőivel ideiglenesen a folyó tanév végéig Heilinger József tanítónőképző igazgatót, a hit-tan tanítás ellátásával pedig Melian István tanítónőképzési hittanárt bíta meg.

*** Munkásházakat kérnek.** Ant község munkásai panaszt intéztek a földmivelésügyi miniszterhez, miszerint dacára annak, hogy ők 23 munkás részére szükséges telket megvásárolták, a munkáslakásokat egyáltalán nem csinálják. A panasz felvilágosító jelentéstétel végett tegnap leérkezett az alispánhoz. Különös hogy a panaszt leküldte a miniszter. Az ügy ugyanis éppen a földmivelésügyi miniszteriumban késik és várja az elintéztet. Azóta már Anton 17 munkás öneréből fel is építette a

házakat. Ha így megy tovább is, a munkásházak a kormány segítsége nélkül keserves áldozatok árán épül fel.

*** Apponyi Amerikában.** Egyik amerikai magyar lap írja, hogy Apponyi gróf amerikai körútjában meglátogatta a clevelandi katolikus magyarok hitközségét, résztvett az ünnepélyes szentmisén a zsufoltság megtelt templomban. A mise után, amint Apponyi kilépett a templomból, viharos éljenzés harsogott a csipős, hideg levegőben. Még mindig az áhitat hatása alatt ezen rövid beszédet intézte a tömeghez:

Isten házából lépek ki, ahol együtt imádkoztunk, mi magyar testvérek, Isten színe előtt találkoztam azokkal, akik tőlünk elutazásom óta rövid időre elszakadtam: családommal.

Az ima helye a templom, elenyészik a távolság, ha imádkozunk, közelebb jutunk szereteteinkhez, akik tőlünk távol élnek, közelebb jutunk hazánkhoz, ameytől ily messzire vetett a sors.

Magyar testvéreim, ha a templomban Istenhez fordultok és az ima szárnyain átrepültek a magyar hazába, imádkozzatok, hogy olyan jólétnek örvendjen, hogy egy magyarnak se kelljen többé hazáját elhagynia.

Sokan könnyeztek. Vajha eljönne az idő.

A hazája, családja boldogságáért tédelme imádkozó Apponyin nevezhetnek a modern »nagyságok«, bámméskodhatnak blazirt szemekkel, hitének mélysége s a számtalan keserű tapasztalat dacára is szilárd keménysége előtt felfriekázhatják hitvallói erényeit a tágelkű stréberék, Apponyi gróf nem fog elbujni, ha imádkozni akar s hajszállyal sem lesz kisebb, ha áldozik. A felekezetenélküli Egyesült-Államok impozáns hódolata elevenbeható lecke azon magyarok számára, akik Apponyi jellemét azért akarják lebecsülni, mert azt az eleven hit nevelte nagyra s kovácsolta a szó nobilis és plasztikus értelmében vett valódi férfiai egyéniséggé.

*** Járványorvos a vaskóhi járásban.** A belügyminiszter tegnap leiratilag értesítette a vármegyét, hogy Domján Lajos dr orvost a vaskóhi járás területére járványorvossá nevezte ki. Az orvos napi 16 korona díjazást és az uti-költséget kapja.

*** Szigligeti-Társaság új alapító tagja.** A nagyváradai műtrágyagyár részvénytársaság 100 koronával a Szigligeti-Társaság alapító tagjai sorába lépett, mely elhatározásáért ezen uton is köszönetet mond elnökség.

*** 4010 fertőzött község.** A földmivelésügyi miniszter tegnap tudatta a vármegyével, hogy az országban 4010 község van szájj és körömfájástól fertőzve. Tekintettel a tavaszi sürgős munkára a miniszter megengedte, hogy azok az állatok, melyek már meggyógyultak, vagy pedig nem is voltak betegek, nemcsak annak a községnek a teljesíthetnek munkát, melyekhez tsrtoznak, hanem azokon kívüli is, de csak abban az esetben, ha ez feltétlenül sürgős. A miniszter leiratáról az alispán rendelkezileg fogja értesíteni a községeket.

*** Tifusz a szennyvizgyűjtő medencénél.** A múlt hónap végén nagy riadalmat kellett, hogy a micskei pusztánál, ahol a nagyváradai csatornázás szennyviztisztító telepét építik, a munkások között fellépett a tifusz. A városi tanács megbizta a főmérnököt, hogy a szükséges óvintézkedések megtétele végett lépjen érintkezésbe a vállalkozóval. Köszvény József főmérnök a megbízatásnak eleget tett s ehhez képest jelenti, hogy a vállalkozók tagadják, hogy tifusz betegedés fordult volna elő a munkások között. A telepen ástott kutgödörből csak a lovakat itatták, a munkások a közeli gátörház mély és jóvizű kutjából ittak s főzésre is ezt a vizet használták. A föld felett építeni szándékolt deszka barakokba a kubicok nem mennek be, inkább abban hagyják a munkát, mert az általuk készített száraz föld kunyhókhoz vannak szokva. A főmérnök je-

lentésére most dr. Mayer László főorvos előterjeszi, hogy Kovács Bálint és Nagy János munkások tífusz betegségben kezeltettek Bihar-megye kórházában, de hetek óta újabb megbetegedés a telepről rem fordult elő. Az óvintézkedéseket azonban meg kell tenni, a netszámi fertőzés megakadályozására. A Norton-kutak furását sürgősen rendezték el. A barakok építését ejtsék el, ha úgy sem vennék igénybe a munkások.

* **Betörés a Félix fürdőben.** A félx-fürdői csendőrs jelentette, hogy dr. Matolai Károly orvos félx-fürdői villájába ismeretlen tettes betört, s onnan egy zöld farámás tükröt, két darab barna faragott rájáru képet (egyik a gödöllői kir. kastély, másik egy Csernavölgyi látkép), egy barna ágyat, egy szalmazsákot, egy zöldszínű kétfelé nyíló asztalt, egy vörös antik asztalt, több porcellán edényt, az ő-szes szobakülöcsöket és egyéb háziesszközöket elvittek. — Ugyancsak a Félix fürdőből Komssik Alajos vendéglőstől is elvittek ismeretlen tettesek 14 darab párnát. A rendőrség a nyomozást megindította.

x **Nagy bohócestély.** Van szerencsénk a n. é. közönséget értesíteni, hogy a Kert utcán levő *Nemzeti-szálloda* újonnan berendezett nagytermében március hó 18-án, szombaton este 8 órakor *bohócestélyt* rendezünk, melyre a t. közönséget ezennel meghívjuk. Belföldi díj személyenként 1 korona, családjegy 4 személyre 3 korona. Kívülről ételről és itatókról *Kecskeméthy István*, vendéglős gondoskodik.

x **Vadászok figyelmébe.** Tisztelettel értesitem a nagyjérdemű közönséget, hogy Rákóczy-ut Moskovits-palotában egy modern fegyverüzletet nyitottam, hol mindennemű fegyverek, revolverek és öltények kaphatók. Fegyvereket szakszerűen javítok. Ladányi József puskaműves és fegyverkereskedő. A vadászati évad vége felé közeledik. Felhívom a fegyvertartók figyelmét, hogy fegyvereiket javítás végett bizalommal hozzák műhelyembe. M. kir. lőpor árada. Telefon 269.

Hölgyeim!

Kelim, gobelin és Smyerna ujdonságaimra felhívom figyelmüket. Okvetlen nézzék meg. ::

TATRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

x **Tombolatárgyak,** legyezők, *aluminium főbedények* 20 százalékos engedménnyel Gál Ferencnél Nagyvárad, Bazár-épület.

Törlesztéses kölcsön!

Feltételek:

Teljes árfolyam
5.65 annuitás.

LÁSZLÓ ERNŐ

bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Lévy-palota,
Ezredévi emlék tér sarok.

Ifj. Kohn Sámuel-
féle üzlet teljes elárúsítása

FLEGMAN

mg a készlet tart

naponta d. e. 9—1-ig, d. n. 2—7-ig.

x **Felhívás.** Tisztelettel értesítjük a t. kereskedő és iparos urakat, hogy a tavaszi üzlet beállta előtt a szándékolt röpcédula és plakát kiosztására vagy házaknál való széthordására saját érdekükben tőlünk ajánlatot kérni sziveskedjenek, mert az ilyen reclam csak úgy hozza meg a kellő eredményt, ha lelkiismeretesen és pontosan lesz eszközölve. Tisztelettel MESSENGER-BOY gyorsküldőnc-vállalat. Telefon 693.

NAGY OCCASIO!

Tavaszi ujdonságok megérkeztek
kosztüm, bluz-kelmék, francia
delainok, esipkék, sejmek. Menyasszonyi keletengyék et vegyünk
olcsón és megbízhatóan. Menjünk

RADÓ és KERTÉSZ-hez
Telefon 1030. Kossuth-u. 2.

11

Borzalmas lesz a tavasz
azoknak, kiknek szeplőt és májfoltot hoz. Ezt egyedül a torony alatti **Ujvárosi drogéria** Hóvirág krémje szünteti meg

Uj virágüzlet!

Fratrics János

kereskedelmi és műkertész.

Kertészeti telepe: Szent János. — Virág-
: : esarnoka: Szent János-utca 1 szám, : :
ahol minden időben frissen
vágott virágokból készülnek

báli, menyasszonyi s alkalmi csokrok
szép kivitelben, előnyös árak mellett.

x **Könyvtárak** kiegészítésére, berendezésére költségvetést küld: **Benkő Atur** könyvkereskedő és *Modern Antiquarium* Nagyvárad. Rákóczi-ut 10. sz. Ugyanott mindenféle könyvek legjobb áron vételnek

Tombolatárgyak

Legyezők

Nászajándékok

Játékszerek

Hegedű és hegedű hurok

Utazó-kofferek és táskák

Téli árak: alsóing és nadrág

Bőr és kötött keztyük

Valódi szolingeni acélárak

Ridikülök, gramfonok

Ujdonság!

Ujdonság!

aluminium konyha-edények

Gál Ferencnél,

Nagyvárad, Rákóczi-ut, Bazár-épület.

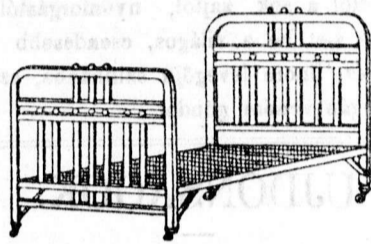
Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves
Nagyvárad, Bémer-tér 293. sz.

Brillians ékszerek, aranyárak,
ezüst dísz tárgyak és evőeszközök
valamint zsebórák nagy-
raktára.

Két portál eladó.

Vas és rézbutor

gyári raktári

Szek rényágy egy matracral 19 korona
Sodronybetét 10 korona
Rézkarniss 5 korona
Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható
Kohn Adolf
vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

Igazságszolgáltatás.

§ **Csöd.** A nagyvárad királyi törényszék néhai *Harassti Károly*, a »Pannónia« kávéház volt bérlelője hagyatéka ellen csődöt rendelt el. Csődbiztosul *Jakab Mihály* törényszéki bíró, tömeggondnokul dr. *Dóri István*, tömeggondnok-helyettesül dr. *Mayer Márton* nagyvárad ügyvédek nevezettek ki. A csődhitelezőket felhívja a törényszék, hogy igényeiket 1911. április 24-ikéig a kir. törényszék 113 számú helyiségében jelentsék be.

TÁVIRATOK.

Tüntetés Ausztria—Magyarország ellen.

Róma, márc. 13.

(Saj. tud.) Ma Ausztria—Magyarország ellen nagy tüntetést rendeztek a szocialisták Rómában. A tüntetők a konzul háza elé vonultak, ahol

— Le Ausztria—Magyarországgal! Eljen a szocialista köztársaság kiáltások közben a konzul ablakait bevették. A tüntetőket a rendőrség verte szét. A tüntetők közül sokan súlyosan megsebesültek.

Halálra kínzott katona.

Szeged, márc. 13.

(Syj. tud.) Tóth József 44-ik gyalog ezredbeli katona meghalt. A katona halálos ágyán azt vallotta, hogy felebbvalói kintozták. A hadbíróság kivonult és a beteget feszületre tett kézzel eskette meg vallomására. A katona bántalmazójául L. főhadnagyot nevezte meg. A főhadnagyot vizsgálati fogságba helyezték.

NYILTTÉR.

BÚTOR

átköltözés miatt,

OLCSÓ

gyári árban

REISZ butorgyárában

május 1-től

Rákóczi-ut 14.

KÖZGAZDASÁG.

A tisztviselők fogyasztási szövete vasárnap d. e. tartotta évi közgyűlést dr. Pácz Sándor elnöke alatt. Pácz Sándor szívélyes szavakkal üdvözölte a megjelenteket s felkérésére Kiss Bertalan elnökgazgató bemutatta az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentését, a mérleget és veszteség-nyereségszámlát, melyeket észrevétel nélkül tudomásul vettek. Az igazgatóságba új tagokul beválasztották Thierjung Mátyás számtanácsost és Ponorán Lukács irodaigazgatót; a felügyelő-bizottságba pedig Ficsek Jenőt, Goldburg Ferenc posta- és távirda főtisztet és Varga Gábor főreáliskolai tanárt; póttagul Kolthay Győzöt és Bodó Jánost. Az elnök szép szavakkal köszönte meg Sünger Bertalan lemondott felügyelőnek eddigi fáradhatlan munkásságát s kérte közreműködését a jövőben is. A szervezet most új vezetés mellett, az elnökgazgató és helyettese, Poszpiss Géza állandó közreműködésével fokozott erővel folytatja áldásos tevékenységét tagjai és a nagy közönség érdekében.

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCKICS GYULA

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

Tölgyhaszonfa eladás.

A nagyváradai lat. szert. főt. káptalan folyó évi vágásaiban kitermelt, teljesen legalyazott és lesudaroztt *tölgytörzsek* — ugymint az alpári vágásban 1875 szál, az alkéri vágásban 3514 szál, a bagaméri ligeti vágásban 997 szál, a biharkisjenői vágásban 146 szál, a biharsályi vágásban 1249 szál, a méhesi vágásban 3049 szál, összesen 10,870 szál tölgytörzs és a biharkisjenői vágásban 99 szál sziltörzs — zárt írásbeli ajánlatok útján eladatnak.

A megajánlandó vételárnak legalább is 10 százalékát kitevő készpénzzel, mint óvadékkal s az eladási feltételeknek egy tanuk előtt aláírt példányával felszerelt ajánlatok, melyekben a megajánlott vételár erdőgazdaságunként betüvel és számmal olvashatóan kiírandó, — kellően lepecsételve legkésőbb a folyó évi *április hó harmadik napjának d. e 11 órájáig Nagyváradon a káptalani irodában* (Sal Ferenc-utca 804 szám) Papp Imre káptalani főtszt kezeihez beadandók. Az eladási feltételek alólirott által kívánatra megküldetnek.

Kelt Nagyváradon, 1911. márc. hó.

Török László,
uradalmi erdőmester.

218

(Utánnomás nem díjazatik.)

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

3—4 középiskolát

végzett fiu

nyomdász tanulónak

a „Szent László“-

nyomdában

felvétetik.

Eredeti svédgyártmányu nyersolajmotorok és cséplőkészletek Benzin s szivógázmotorok lokomobilok. MALOMBERENDEZÉSEK

Olcsó és biztos üzem. Legmesszebbmenő jótállás. Kedvező fizetési feltételek. Költségvetés és mérnöki kiküldetés díjtalan. Használt, gyárilag kijavított gőzcséplőkészletek.

! Csereszletek köttetnek !

A Budapesti Szivattyu- és Gépgyár R.-t.
mintaraktára

Gőz- és kocsifecskendők, kút-szivattyuk. Városi, gazdasági, tűzoltó- és motoros szivattyuk

Famegmunkáló gépek

építési és szállító eszközök. Mindennemű

gazdasági gépek

szerszámok, gépolajok, kenőanyagok
és műszaki cikkek raktára.

Nagyvárad, Szent László-tér 2.

Aczél Viktor

Nagyvárad, Szent László-tér 2.

Telefon interurbán 10—74. sz.

Állandó gépkiallítás. — Kérjen díjtalan árjegyzéket és ajánlatot.

Eladó ház.

A Schlauch-tér 24. szám a. ház, mely a város legszebb és legegészségesebb helyén van, szabad kézből eladó. Értekezhetni ugyanott, ²¹⁴
özv. Reindl Károlynéval.

Telefon : 650.

Alapított : 1850-ben.

Van szerencsém a nagyérdemű gazdaközönségnek ajánlani legkitűnőbb

magvaimat.

Valódi eredeti, kitüntetett takarmány répa-fajokat; valódi Oberndorfi, kerek sárga; Mamuth óriás vörös, Eckendorfi, Olajbogyó, Palack alakú, Ideál.

Államilag vizsgált arankamen: **magyar lucerna, stíriai vörös lóhere**

Pázsit, diszfű-vegyülék, angol perje, muhar, búkköny, paprika-köles, kendermag, kék-mák. Gazdálkodók és kereskedő urak figyelmét felhívom jutányos áraisra nagyban.

Legjobb konyhakerti virágmagvak s gumók

A tisztelt gazdaközönség becses megrendeléseit legnagyobb készséggel várva Maradok kiváló tisztelettel

Dell'ortó Károly
Nagyvárad, Szent László-tér

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesíték. — Képes árjegyzéket kívánatra bérmentve küldök. —

Bumbera István

==== papi- és polgári szabó ====
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szálítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Építésszek és építetők figyelmébe!

Hungária aszfalt elszigetelő és kátrány fedellemezt Karbolineumot, kreolint, kátrányfestékeket

minden színben

legelőnyösebb árban és legjobb minőségben szállit:

Weisz Lajos

kereskedelmi és műszaki irodája

Szacsavay-utca 81 sz.

Telefon 323.

Vidéki megrendelést pontosan eszközöl.

TATRAY és TARSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárokát és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Szőlő-

oltványokat

szállit amerikai sima és gyökeres vesszőket különféle fajokban, fajtisztaságért jótállva legdusabb választékban a már évek óta elsőnek és legmegbízhatóbbnak ismert

Kisküküllőmenti első szőlőoltvány-telep

tulajdonos: **CASPARI FRIGYES**

MEDGYES, 32. sz. (Nagyküküllő-megye.)

ooo Tessék árjegyzéket kérni! ooo

Az árj gyékben található az ország minden részéről érkező **elismerő levelek**, ennél fogva minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségektől úgy szó-, mint írásbelileg bizonyosságot szerezhet magának fenti szőlőtelep megbízhatóságáról.

Heiczer Ferenc

papi- katonai és polgári szabó
Nagyvárad, Körös-utca 22. sz.

Készit a legjobb minőségű szövetekből reverendát és cimadát.

Egyenruhákat bármilyen fegyvernemhez, átalakításokat méret szerint.

Polgári ruhákat legolcsóbb árban valódi angol szövetekből készítek.

Levelezőlapi meghívásra helyben és vidéken mértékvétel végett megjelenek.

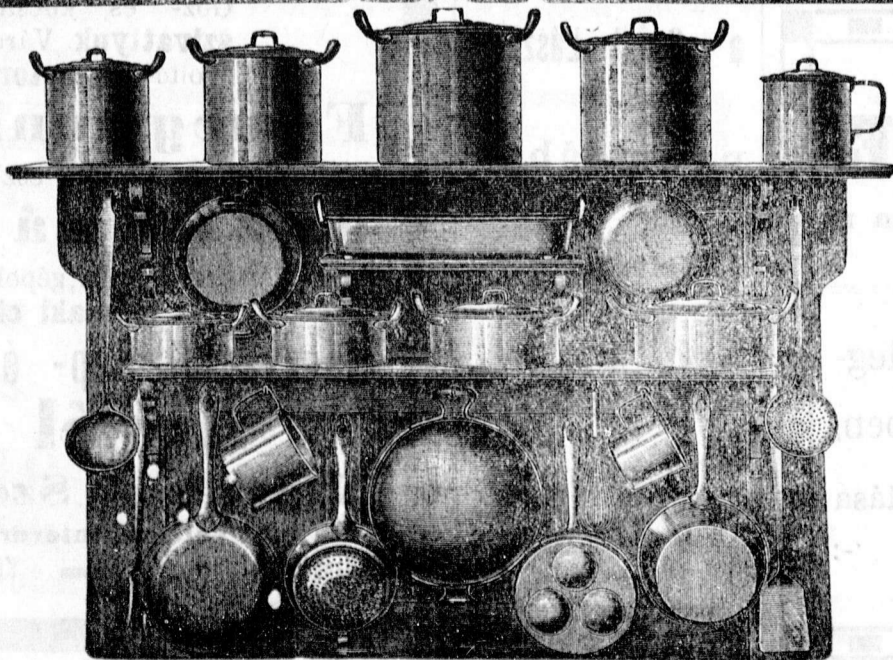
Szíves pártfogást kér tisztelettel

Heiczer Ferenc.

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedése
Rákóczi-ut. Telefon 390. sz.

Modern konyhaberendezések zománcos és tiszta alumíniumból.

Tavaszi ujdonságok

Vasbutorok u. m.:
sze krényágy 3 matraccal

K 19-50.

Gyermekágyak

K 26-tól.